

Streszczenie

Wpływ obecności kobiet w organach statutowych na wyniki finansowe spółek publicznych w Polsce

Badania rynku pracy w zakresie sytuacji kobiet i nierówności implikowanej płcią prowadzone są od wielu lat na całym świecie. Odrębny nurt badań dotyczy obecności kobiet w managementcie i ich wpływu na sytuację przedsiębiorstw oraz instytucji. Badania te prowadzone są z uwzględnieniem wybranych teorii tj. masy krytycznej, równości płci oraz dotyczą analiz empirycznych wpisujących się w ogólnie pojmowane nauki o finansach przedsiębiorstw i *corporate governance*.

Analiza literatury polskiej i zagranicznej dostarcza przesłanek do twierdzenia, że kobiety są odpowiednimi osobami na stanowiska kierownicze, gdyż są dobrze wykształcone (32,6% Polek ma wyższe wykształcenie, a wśród wszystkich pracowników z wyższym wykształceniem 64% to kobiety [Rynek pracy w UE, 2021]) i posiadają więcej umiejętności miękkich niż mężczyźni. Są otwarte, cierpliwe, komunikatywne, lepiej porozumiewają się z pracownikami, wykazują większą sprawiedliwość społeczną. W związku z tym w rozprawie postawiono pytanie badawcze, czy obecność kobiet na stanowiskach kierowniczych wpływa pozytywnie na funkcjonowanie spółek publicznych w Polsce oraz czy generują one lepsze wyniki finansowe.

W rozprawie przeprowadzone zostaną analizy dotyczące spółek publicznych, które są nieprzerwanie notowane na rynku podstawowym GPW w Warszawie w latach 2010–2019. Badania dotyczą spółek zarówno z sektora niefinansowego (73 spółki), jak i finansowego (16 spółek), w tym oddzielnie banków. Spółki te stanowią 97,8% wszystkich spółek notowanych na głównym parkiecie pod koniec grudnia 2010 roku, co jednak stanowi 64,54% spółek notowanych na tym rynku 10 lat później.

Przedmiotem badania są dwa zjawiska charakteryzujące analizowane spółki, a mianowicie struktura organów statutowych z punktu widzenia obecności w nich kobiet oraz sytuacja spółek mierzona za pomocą danych i wskaźników finansowych. Realizacja celu rozprawy polega na zbadaniu występowania wzajemnych statystycznie istotnych zależności między tymi zjawiskami.

W badaniach empirycznych wykorzystano dane z raportów i sprawozdań finansowych spółek umieszczone w bazie danych Notoria Serwis oraz dane pochodzące ze stron internetowych analizowanych spółek. Analizy danych prowadzone były za pomocą metod

statystyki opisowej, analizy dynamiki i korelacji, wielowymiarowej analizy porównawczej oraz wnioskania statystycznego.

Rozprawa zawiera pięć rozdziałów, z których trzy pierwsze zawierają rozważania teoretyczne i raportują sytuację kobiet na rynku pracy, a dwa ostatnie stanowią raport z własnych badań empirycznych.

W pierwszym rozdziale, na podstawie ogólnych zagadnień z zakresu rynku pracy przedstawiono sytuację kobiet, skupiając się na ich zatrudnieniu w różnych sektorach gospodarki i wynagrodzeniach. Omówiono kwestie związane z aktywnością zawodową kobiet, zagadnienia zwiększonego udziału pracowników jednej płci w wybranych sektorach gospodarki, a także problematykę dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

W rozdziale drugim omówiono zagadnienia związane z obecnością kobiet w managementcie (w gospodarce, polityce, nauce oraz sporcie). Porównane zostały style zarządzania reprezentowane przez kierowników obu płci. Przedstawione są również wybrane teorie oraz wyniki badań literaturowych dotyczących wpływu obecności kobiet w organach zarządczych na wyniki finansowe i postrzeganie jednostek gospodarczych, które dotyczą sytuacji obserwowanych zarówno w Polsce jak i w innych krajach.

Rozdział trzeci zawiera opis metod, które wykorzystano w części empirycznej rozprawy. Należą do nich:

- 1) analiza wskaźników finansowych, służąca do oceny różnych aspektów działania analizowanych spółek w kolejnych latach badania;
- 2) analiza struktury i dynamiki do syntetycznego opisu badanych zjawisk;
- 3) wielowymiarowa analiza porównawcza, która za pomocą odpowiednio skonstruowanych mierników syntetycznych, umożliwia ocenę ogólnej sytuacji spółek, przy jednoczesnym uwzględnieniu wielu czynników opisanych za pomocą wybranych wskaźników finansowych;
- 4) analiza współzależności do badania wpływu obecności kobiet w organach kierowniczych na kondycję spółek, co zostanie prowadzone za pomocą współczynnika korelacji liniowej Pearsona;
- 5) wnioskanie statystyczne w celu uogólnienia uzyskanych wyników badawczych.

W czwartym rozdziale przedstawiona została charakterystyka spółek wybranych do badań empirycznych z punktu widzenia składów organów statutowych i podstawowych wskaźników finansowych. W badaniu uwzględniono spółki publiczne, dlatego że spółki te mają obowiązek informacyjny, dzięki czemu można uzyskać dane zarówno dotyczące sytuacji finansowej tych firm, jak też dotyczące składów organów statutowych. Przedmiotem badania

są spółki z rynku głównego Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie o różnej wielkości, należące do portfeli indeksów giełdowych, w szczególności tych określających ich wielkość, tj. poczynając od spółek największych uwzględnianych w indeksie WIG20 po spółki najmniejsze z indeksu sWIG80. Z uwagi na fakt, że – w zależności od charakteru działalności przedsiębiorstw – ocena ich standingu finansowego prowadzona jest na podstawie różnych zestawów wskaźników finansowych [Łuniewska, Tarczyński, 2006, s. 52].

W pierwszym etapie badań przedstawiono analizę struktury organów statutowych badanych spółek w kolejnych latach. Syntetyzacja badań polegała na:

- ocenie sytuacji w spółkach zagregowanych według następujących kryteriów:
  - sektor, w jakim działa spółka z podziałem na spółki finansowe, wśród których wyróżniono banki i pozostałe spółki oraz spółki niefinansowe z podziałem na produkcyjne i usługowe,
  - przynależność spółki do portfela indeksów WIG20, WIG30, mWIG40 i sWIG80,
- analizie dynamiki zmian.

Realizacja drugiego etapu badań polegała na analizie sytuacji badanych spółek na podstawie pojedynczych wskaźników finansowych oraz na budowie syntetycznych mierników efektywności (rozwoju).

Rozdział piąty zawiera wyniki badań, których celem było określenie sytuacji finansowej badanych spółek za pomocą mierników taksonomicznych – mierników efektywności oraz zbadanie występowania współzależności między tak określonym standingiem finansowym analizowanych podmiotów gospodarczych i obecnością kobiet w organach statutowych spółek. W pierwszym podrozdziale przedstawiona została ocena spółek, przeprowadzona na podstawie skonstruowanych syntetycznych mierników rozwoju, odwzorowujących wyniki finansowe spółek. Ostatni etap badań polegał na sprawdzeniu występowania istotnego wpływu obecności kobiet w managementcie na wyniki finansowe spółek. W tym celu obliczono wartości współczynników korelacji liniowej Pearsona między pomiarami obecności kobiet w różnie zdefiniowanym kierownictwie spółek i ocenami sytuacji poszczególnych spółek, mierzonymi zarówno pojedynczymi zmiennymi, jak i wcześniej obliczonymi wartościami mierników syntetycznych. Analizy prowadzone były dla poszczególnych lat oraz z podziałem na banki, spółki finansowe niebędące bankami, spółki niefinansowe oraz w odniesieniu do wszystkich badanych spółek. W rezultacie obliczono ponad 5 tysięcy współczynników korelacji.

Reasumując należy stwierdzić, że udowodniona została hipoteza główna mówiąca o nieistotnym wpływie obecności kobiet w organach statutowych na wyniki finansowe spółek publicznych w Polsce. Stwierdzono bowiem, że: udział kobiet w organach statutowych

większości spółek publicznych w Polsce jest niewielki (tj. poniżej tzw. masy krytycznej). Oprócz tego kobiety niezwykle rzadko piastują najwyższe stanowiska w kierownictwie i częściej zasiadają w radach nadzorczych niż w zarządach. Największa reprezentacja kobiet widoczna jest w organach statutowych banków i tylko dla tej grupy spółek odnotowano pozytywne oddziaływanie managerek na wyniki finansowe. Oprócz tego wyniki przeprowadzonych badań pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- 1) występuje zróżnicowanie sektorowe pod względem udziału kobiet – kobiety częściej zasiadają w radach nadzorczych spółek z sektora usługowego oraz zarządach spółek z sektora finansowego;
- 2) wielkość spółki ma wpływ na liczbę kobiet w zarządach i radach nadzorczych – kobiety częściej są powoływane do rad nadzorczych spółek należących do WIG20, WIG30.